Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES LAILAS MEDINAS
SECINĀJUMI,
sniegti 2025. gada 9. janvārī[1]

Lieta C-665/23

IL
pret
Veracash SAS

(*Cour de cassation* (Kasācijas tiesa, Francija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Maksājumu pakalpojumi iekšējā tirgū – Direktīva 2007/64/EK – Neatļauti maksājumu darījumi – Paziņojums par neatļautiem maksājumu darījumiem – Paziņošanas termiņš – Paziņojuma kavējums, kas nav bijis tīšs vai nav radies rupjas nolaidības dēļ – Maksājumu pakalpojumu sniedzēja pienākums veikt atmaksu – Maksātāja atbildība par neatļautiem maksājumu darījumiem

I. Ievads

1. Izskatāmā lieta attiecas uz dažiem atbildības par neatļautiem darījumiem aspektiem, kas paredzēti Direktīvā 2007/64/EK[2]. Tā rada jautājumu par šīs direktīvas noteikumu, kas reglamentē it īpaši maksātāja pienākumu bez liekas kavēšanās paziņot par jebkuru neatļautu darījumu, un šā pienākuma neizpildes seku, ja neatļautais darījums ir saistīts ar neatļautu maksājumu instrumenta lietošanu, savstarpējo mijiedarbību. Pēc sprieduma lietā *CRCAM*[3] šī lieta Tiesai sniedz vēl vienu iespēju izvērtēt starp maksātāja un maksājumu pakalpojumu sniedzēja interesēm panākamo līdzsvaru.

[1] Oriģinālvaloda – angļu.

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva (2007. gada 13. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 97/7/EK, 2002/65/EK, 2005/60/EK un 2006/48/EK un atceļ Direktīvu 97/5/EK (OV 2007, L 319, 1. lpp.). Šī direktīva tika atcelta un aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2015/2366 (2015. gada 25. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 2002/65/EK, 2009/110/EK un 2013/36/ES un Regulu (ES) Nr. 1093/2010 un atceļ Direktīvu 2007/64/EK (OV 2015, L 337, 35. lpp.). Ņemot vērā pamatlietas faktiskos apstākļus un kā to norāda arī iesniedzējtiesa, uz izskatāmo lietu ir attiecināma Direktīva 2007/64.

[3] Spriedums, 2021. gada 2. septembris (C-337/20, EU:C:2021:671, turpmāk tekstā – "spriedums *CRCAM*").

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

2. Direktīvas 2007/64 56. panta "Maksājumu pakalpojumu lietotāja pienākumi saistībā ar maksājumu instrumentiem" 1. punktā bija paredzēts:

"Maksājumu pakalpojumu lietotājam, kurš ir tiesīgs izmantot maksājumu instrumentu, ir šādi pienākumi:

a) lietot maksājumu instrumentu saskaņā ar noteikumiem, kas reglamentē maksājumu instrumenta izdošanu un lietošanu, un

b) bez liekas kavēšanās informēt maksājumu pakalpojumu sniedzēju vai tā norādīto vienību, tiklīdz kļuvis zināms, ka maksājumu instruments ir nozaudēts, nozagts vai nelikumīgi piesavināts vai notikusi tā neatļauta lietošana."

3. Direktīvas 2007/64 58. pantā "Paziņojums par neatļautiem vai nepareiziem maksājumu darījumiem" bija paredzēts:

"Maksājumu pakalpojumu lietotājs no maksājumu pakalpojumu sniedzēja saņem kļūdas labojumu tikai tad, ja viņš ir informējis savu pakalpojumu sniedzēju bez liekas kavēšanās, tiklīdz viņš ir uzzinājis par jebkādu neatļautu vai nepareizu maksājumu darījumu, ieskaitot 75. pantā minēto, un ne vēlāk par 13 mēnešiem no debitēšanas dienas, izņemot gadījumus, ja attiecīgā gadījumā maksājumu pakalpojumu sniedzējs nav sniedzis vai darījis pieejamu informāciju par šo maksājumu darījumu atbilstīgi III sadaļai."

4. Direktīvas 2007/64 60. panta "Maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildība par neatļautiem maksājumu darījumiem" 1. punktā bija paredzēts:

"Dalībvalstis nodrošina, ka, neskarot 58. pantu, neatļauta maksājumu darījuma gadījumā maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzējs nekavējoties atlīdzina maksātajam neatļautā maksājumu darījuma summu un attiecīgā gadījumā atjauno tā maksājuma konta stāvokli, no kura tika noņemta šī summa, līdz stāvoklim, kādā tas būtu bijis, ja nebūtu noticis neatļautais maksājumu darījums."

5. Direktīvas 2007/64 61. pantā "Maksātāja atbildība par neatļautiem maksājumu darījumiem" bija paredzēts:

"1. Atkāpjoties no 60. panta, maksātājs sedz zaudējumus maksimāli līdz 150 EUR saistībā ar jebkādiem neatļautiem maksājumu darījumiem, kas rodas no pazaudēta vai nozagta maksājumu instrumenta, vai ja maksātājs nav nodrošinājis personalizētos drošības elementus pret maksājumu instrumenta nelikumīgu piesavināšanos.

2. Maksātājs sedz visus zaudējumus saistībā ar jebkādiem neatļautiem maksājumu darījumiem, ja tādi radušies, viņam rīkojoties krāpnieciski vai nolaidības dēļ, vai tīši nepildot vienu vai vairākus savus 56. pantā noteiktos pienākumus. Šādos gadījumos nav spēkā šā panta 1. punktā minētais summas limits.

3. Gadījumos, kad maksātājs nav rīkojies krāpnieciski vai ar nolūku neizpildījis savus pienākumus saskaņā ar 56. pantu, dalībvalstis var samazināt šā panta 1. un 2. punktā noteiktās atbildības apmēru, jo īpaši ņemot vērā maksājumu instrumenta personalizētu drošības elementu būtību un apstākļus, kādos tas ir nozaudēts, nozagts vai nelikumīgi atsavināts.

4. Maksātājs nesedz finansiālās sekas, kas rodas no tā, ka pazaudēts vai zagts, vai nelikumīgas piesavināšanās rezultātā iegūts maksājumu instruments tiek lietots pēc tam, kad ir izdarīts paziņojums saskaņā ar 56. panta 1. punkta b) apakšpunktu, izņemot gadījumus, ja viņš rīkojies krāpnieciski.

[..]"

B. Valsts tiesības

6. Direktīva 2007/64 valsts tiesībās transponēta ar *ordonnance n° 2009-866 du 15 juillet 2009 relative aux conditions régissant la fourniture de services de paiement et portant création des établissements de paiement* (2009. gada 15. jūlija rīkojums Nr. 2009-866 par nosacījumiem, kas reglamentē maksājumu pakalpojumu sniegšanu un maksājumu iestāžu izveidi); ar to konkrēti tika ieviests *code monétaire et financier* (Monetārais un finanšu kodekss) L. 133-17., L. 133-18., L. 133-19. un L. 133-24. pants, kuri piemērojami pamatlietā.

7. Saskaņā ar Monetārā un finanšu kodeksa L. 133-17. panta I daļu "tiklīdz maksājumu pakalpojumu lietotājam kļuvis zināms, ka maksājumu instruments ir nozaudēts, nozagts vai nelikumīgi piesavināts vai notikusi šā instrumenta vai tam piesaistīto datu neatļauta lietošana, tam bez liekas kavēšanās jāinformē maksājumu pakalpojumu sniedzējs vai tā norādītā vienība, lai šo instrumentu varētu bloķēt".

8. Saskaņā ar minētā kodeksa L. 133-18. pantu:

"Ja lietotājs ir paziņojis par neatļautu maksājumu darījumu, ievērojot L. 133-24. pantā paredzētos nosacījumus, maksājumu pakalpojumu sniedzējs nekavējoties atlīdzina maksātājam neatļautā maksājumu darījuma summu un attiecīgā gadījumā atjauno tā maksājuma konta stāvokli, no kura tika noņemta summa, līdz stāvoklim, kādā tas būtu bijis neatļauta maksājumu darījuma neesamības gadījumā.

Maksātājs un viņa maksājumu pakalpojumu sniedzējs var līgumiski vienoties par papildu kompensāciju."

9. Tā paša kodeksa L. 133-19. pantā noteikts:

"I. Neatļauta maksājumu darījuma gadījumā, kas radies maksājumu instrumenta nozaudēšanas vai nozagšanas dēļ, pirms tiek sniegta L. 133-17. pantā paredzētā informācija, maksātājs sedz zaudējumus – maksimāli līdz 150 EUR – saistībā ar zaudēto vai nozagto instrumentu.

Tomēr maksātājam neiestājas atbildība tāda neatļauta maksājuma darījuma gadījumā, kas veikts, neizmantojot personalizētus drošības elementus.

II. Maksātāja atbildība neiestājas, ja neatļautais maksājumu darījums veikts, bez maksātāja ziņas nelikumīgi piesavinoties maksājumu instrumentu vai ar to saistītos datus.

Tā neiestājas arī maksājumu instrumenta ļaunprātīgas izmantošanas gadījumā, ja neatļautā maksājumu darījuma brīdī maksātāja instruments ir atradies personas rīcībā.

III. Ja vien maksātājs nav rīkojies krāpnieciski, maksātājam nav saistošas finansiālās sekas, ja maksājumu pakalpojumu sniedzējs nenodrošina piemērotus līdzekļus, lai būtu iespējama paziņošana ar mērķi bloķēt maksājumu instrumentu, kā paredzēts L. 133-17. pantā.

IV. Maksātājs sedz visus zaudējumus saistībā ar jebkādiem neatļautiem maksājumu darījumiem, ja tādi radušies, viņam rīkojoties krāpnieciski vai rupjas nolaidības dēļ vai tīši neizpildot vienu vai vairākus L. 133-16. un L. 133-17. pantā noteiktos pienākumus."

10. Visbeidzot minētā kodeksa L. 133-24. pantā noteikts:

"Maksājumu pakalpojumu lietotājs savam maksājumu pakalpojumu sniedzējam par neatļautu vai nepareizi veiktu maksājumu darījumu paziņo bez liekas kavēšanās un ne vēlāk kā 13 mēnešu laikā no debitēšanas dienas, citādi tiesību īstenošanas termiņš beidzas, ja vien maksājumu pakalpojumu sniedzējs tam nav sniedzis vai nav nodevis tā rīcībā informāciju par šo maksājumu darījumu saskaņā ar III grāmatas I sadaļas IV nodaļu.

Puses var nolemt atkāpties no šī panta noteikumiem, izņemot gadījumus, ja lietotājs ir fiziska persona, kas nerīkojas profesionālos nolūkos."

III. Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

11. IL bija atvēris zelta noguldījumu kontu sabiedrībā *Veracash SAS*. 2017. gada 24. martā *Veracash* uz IL adresi nosūtīja jaunu bankas karti naudas izņemšanai un norēķiniem. IL apgalvo, ka viņš nebija nedz pieprasījis, nedz arī saņēmis šo karti un ka no 2017. gada 30. marta līdz 2017. gada 17. maijam no viņa konta ik dienas tika veikti atskaitījumi, kurus viņš nav apstiprinājis. IL pret *Veracash* cēla prasību *tribunal de grande instance d'Évry*[4] (Evrī Vispārējā pirmās instances tiesa, Francija), pieprasot sabiedrībai atlīdzināt šīs summas un segt zaudējumus.

12. Tā kā viņa prasība pirmajā instancē tika daļēji noraidīta, IL iesniedza apelācijas sūdzību *cour d'appel de Paris* (Parīzes apelācijas tiesa, Francija). Viņa apelācijas sūdzība tika noraidīta ar 2022. gada 3. janvāra spriedumu, pamatojoties it īpaši uz to, ka viņš nebija tiesīgs atsaukties uz Monetārā un finanšu kodeksa L. 133-18. panta noteikumiem, jo nebija "nekavējoties"[5] un "bez liekas kavēšanās" paziņojis *Veracash* par apstrīdētajiem darījumiem. Šis konstatējums bija balstīts uz faktu, ka IL darījuma apstrīdēšanas veidlapu *Veracash* nosūtīja 2017. gada 23. maijā, proti, gandrīz divus mēnešus pēc pirmā apstrīdētā atskaitījuma.

13. IL iesniedza kasācijas sūdzību *Cour de cassation* (Kasācijas tiesa, Francija), kas ir iesniedzējtiesa. Kasācijas sūdzības pamatojumam viņš izvirza divus pamatus. Ar otrā pamata pirmo daļu[6] IL apgalvo, ka *cour d'appel de Paris* (Parīzes apelācijas tiesa), pasludinot šādu spriedumu, neesot ņēmusi vērā apstākli, ka maksātājam, lai paziņotu par darījumu, ir 13 mēneši no debetēšanas dienas, un tādējādi esot pārkāpusi Monetārā un finanšu kodeksa L. 133-24. pantu pamatlietai piemērojamajā redakcijā.

[4] 2020. gada 1. janvārī pārdēvēta par "*tribunal judiciaire d'Évry*" (Evrī tiesa, Francija).

[5] Minētajā spriedumā ietvertā atsauce uz pienākumu "nekavējoties" paziņot par darījumu, visticamāk, ir saistīta ar šā vārda iekļaušanu vispārīgajos "*Veracard*" kartes izmantošanas noteikumos, kas atspoguļoti minētajā spriedumā.

[6] Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas tikai uz otrā apelācijas pamata pirmo daļu.

14. Iesniedzējtiesa norāda, ka strīda risinājums ir atkarīgs no tā, vai maksājumu pakalpojumu sniedzējs var atteikties atlīdzināt neatļauta darījuma summu, ja maksātājs, kaut arī tas ir ziņojis par darījumu 13 mēnešu laikā no tā debetēšanas dienas, to darot, ir kavējies, bet šī kavēšanās nav bijusi tīša vai radusies viņa rupjas nolaidības dēļ.

15. Pamatlietas dalībnieku nostāja šajā jautājumā atšķiras. IL, kasācijas sūdzības iesniedzējs pamatlietā, galvenokārt apgalvo, ka, lai informētu par neatļautu darījumu, maksājumu pakalpojuma lietotāja rīcībā ir 13 mēneši no darījuma debetēšanas dienas. *Veracash*, atbildētāja pamatlietā, apgalvo, ka likumdevējs, Monetārā un finanšu kodeksa L. 133-24. pantā paredzot lietotāja pienākumu bez liekas kavēšanās paziņot par neatļautu darījumu 13 mēnešu laikā, ir vēlējies paredzēt divkāršu termiņu un ka 13 mēneši ir galējais termiņš. Atbildētāja piebilst, ka šīs tiesību normas sistēma ir tāda, ka pakalpojuma lietotājiem, tiklīdz viņš uzzina par jebkādu neatbilstību, ir jāreaģē uzreiz un par šo novirzi jāpaziņo savam pakalpojumu sniedzējam.

16. Iesniedzējtiesa uzskata, ka Direktīvas 2007/64 58. panta gramatiskā interpretācija, kādu to apstiprinājusi *cour d'appel de Paris* (Parīzes apelācijas tiesa), var likt secināt, ka maksājumu pakalpojumu sniedzējs ir tiesīgs atteikties atlīdzināt neatļauta maksājumu darījuma summu, pamatojoties uz to vien, ka maksājumu pakalpojumu lietotājs par to ir paziņojis ar kavēšanos, pat ja tas izdarīts 13 mēnešu termiņā.

17. Tomēr iesniedzējtiesa uzskata, ka šāda interpretācija šķiet grūti savienojama ar Direktīvas 2007/64 61. panta 2. punktu. No minētās tiesību normas izriet, ka maksātājam tiek liegtas tiesības uz atlīdzinājumu tikai tad, ja viņš tostarp rupjas nolaidības dēļ vai tīši nav izpildījis vienu vai vairākus pienākumus atbilstoši šīs pašas direktīvas 56. pantam, kas ietver pienākumu bez liekas kavēšanās informēt maksājumu pakalpojumu sniedzēju par to, ka maksājumu instruments ir nozaudēts, nozagts vai nelikumīgi piesavināts vai notikusi tā neatļauta lietošana.

18. Iesniedzējtiesa norāda, ka tad, kad spriedumā *CRCAM* Tiesai bija jāinterpretē Direktīvas 2007/64 58. pants, tai nebija jālemj par maksātāja pienākuma bez liekas kavēšanās informēt maksājumu pakalpojumu sniedzēju par neatļautu darījumu neievērošanas sekām.

19. Lai gan iesniedzējtiesa atzīst interesi mudināt maksātāju ievērot pienācīgu rūpību, informējot maksājumu pakalpojumu sniedzēju, tā uzskata, ka, ņemot vērā Direktīvas 2007/64 61. panta 2. punktu, Savienības likumdevējs nav paredzējis sodīt maksātāju par jebkādu kavēšanos neatkarīgi no apstākļiem, viņam pilnībā liedzot tiesības uz atlīdzinājumu.

20. Iesniedzējtiesa uzskata, ka tiesības uz tādu zaudējumu atlīdzināšanu, ko radījis neatļauts darījums, kuru varētu novērst, ja par to tiktu ziņots bez liekas kavēšanās, maksātājam būtu jāliedz tikai tad, ja paziņošanas kavējums bijis tīšs vai radies maksātāja rupjas nolaidības dēļ.

21. Ņemot vērā šos apsvērumus, *Cour de cassation* (Kasācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [Direktīvas 2007/64] 56., 58., 60. un 61. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka maksātājam tiek liegtas tiesības uz neatļauta darījuma summas atlīdzinājumu, ja par neatļauto maksājumu darījumu viņš savam maksājumu pakalpojumu sniedzējam ir paziņojis ar kavēšanos, lai gan ir to izdarījis 13 mēnešu laikā no darījuma debetēšanas dienas?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai tiesību uz atlīdzināšanu liegšana maksātājam ir atkarīga no tā, vai kavēšanās paziņot ir bijusi tīša vai radusies maksātāja rupjas nolaidības dēļ?

3) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai maksātājam ir liegtas tiesības uz atlīdzinājumu par visiem neatļautajiem darījumiem vai tikai tiem darījumiem, kurus būtu bijis iespējams novērst, ja paziņošana nebūtu notikusi ar kavēšanos?"

22. Rakstveida apsvērumus iesniedza *Veracash*, Čehijas un Francijas valdības, kā arī Eiropas Komisija.

IV. Izvērtējums

A. Par pirmo jautājumu

23. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2007/64 58. pants, lasot to kopsakarā ar tās 56., 60. un 61. pantu, jāinterpretē tādējādi, ka maksātājam tiek liegtas tiesības uz neatļauta darījuma summas atlīdzinājumu, ja par šo darījumu viņš ir paziņojis ar kavēšanos maksājumu pakalpojumu sniedzējam, lai gan ir to izdarījis 13 mēnešu laikā no darījuma debetēšanas dienas.

24. Lai atbildētu uz šo jautājumu, vispirms sniegšu vispārēju pārskatu par tiesību normām, kas reglamentē pušu līgumiskos pienākumus attiecībā uz maksājumu instrumentiem un neatļautiem maksājumu darījumiem, kā arī noteikumiem par atbildību par zaudējumiem, kas izriet no neatļautiem darījumiem[7]. Pēc tam sniegšu dažus precizējumus par maksātāja paziņošanas pienākumu savstarpējo saistību.

1. Par pušu līgumiskajiem pienākumiem un atbildību par zaudējumiem, kas izriet no neatļautiem darījumiem

25. Vispārīgi runājot, ir iespējams identificēt divus tiesību normu kopumus, kas attiecas uz pamatlietu. Direktīvas 2007/64 56. un 57. pantā ir noteikti maksājumu pakalpojumu lietotāja[8] un maksājumu pakalpojumu sniedzēja[9] līgumiskie pienākumi attiecībā uz maksājumu instrumentiem. Minētās direktīvas 58.–61. pants ir attiecināms uz neatļautiem maksājumu darījumiem, tostarp maksājumu pakalpojumu lietotāja paziņošanas pienākumu, pierādīšanas pienākumu un abu pušu atbildību.

26. Minētais 56. pants reglamentē maksājumu pakalpojumu lietotāja līgumiskos pienākumus saistībā ar maksājumu instrumentiem. Tādējādi maksājumu pakalpojumu lietotājam ir pienākums lietot maksājumu instrumentu saskaņā ar paredzētajiem noteikumiem, saglabāt

[7] Skat. Mavromati, D., *The Law of Payment Services in the EU: The EC Directive on Payment Services in the Internal Market*, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn, 2008, 220. un nākamās lpp.

[8] Saskaņā ar Direktīvas 2007/64 4. panta 10. punktu "maksājumu pakalpojumu lietotājs" ir fiziska vai juridiska persona, kas izmanto maksājuma pakalpojumu kā maksātājs vai maksājuma saņēmējs, vai gan kā maksātājs, gan kā maksājuma saņēmējs. Jēdzieni "maksātājs" un "maksājuma saņēmējs" ir definēti šā panta 7. un 8. punktā.

[9] Kā definēts Direktīvas 2007/64 4. panta 9. punktā.

maksājumu instrumenta personalizēto aizsardzības elementu drošību un bez liekas kavēšanās informēt maksājumu pakalpojumu sniedzēju, tiklīdz kļuvis zināms, ka maksājumu instruments ir nozaudēts, nozagts vai nelikumīgi piesavināts vai notikusi tā neatļauta lietošana.

27. Savukārt saskaņā ar 57. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktu maksājumu pakalpojumu sniedzējam tostarp ir pienākums nodrošināt, lai maksājumu instrumenta personalizētie aizsardzības elementi būtu pieejami vienīgi maksājumu pakalpojuma lietotājam, un atturēties no nepieprasītu maksājumu instrumentu sūtīšanas, izņemot gadījumus, ja jāaizstāj iepriekšējais maksājumu instruments. Turklāt saskaņā ar 57. panta 1. punkta c) apakšpunktu maksājumu pakalpojuma sniedzējam jānodrošina, lai maksājumu pakalpojumu lietotājam pastāvīgi būtu pieejami piemēroti līdzekļi, kas tam ļauj veikt paziņošanu atbilstīgi 56. panta 1. punkta b) apakšpunktam maksājumu instrumenta nozaudēšanas, zādzības, nelikumīgas piesavināšanās vai neatļautas lietošanas gadījumā. Visbeidzot – saskaņā ar 57. panta 1. punkta d) apakšpunktu maksājumu pakalpojuma sniedzējam jānovērš maksājumu instrumenta lietošana pēc tam, kad ir veikta minētā paziņošana.

28. Minētais 58. pants tostarp [10] attiecas uz neatļautiem maksājumu darījumiem [11]. Šajā tiesību normā maksājumu pakalpojumu lietotājam paredzēts vispārīgs paziņošanas pienākums kā priekšnoteikums, lai no maksājumu pakalpojumu sniedzēja saņemtu korekciju [12]. Maksājumu pakalpojumu lietotājam jāinformē maksājumu pakalpojumu sniedzējs "bez liekas kavēšanās, tiklīdz viņš ir uzzinājis par jebkādu neatļautu [..] maksājumu darījumu [..] un ne vēlāk par 13 mēnešiem no debitēšanas dienas". Vienīgā atkāpe no šā pienākuma ir gadījumā, ja maksājumu pakalpojumu sniedzējs nav sniedzis vai darījis pieejamu informāciju par šo maksājumu darījumu atbilstīgi Direktīvas 2007/64 III sadaļai.

29. Ar minētās direktīvas 59. pantu atbildības par neatļautiem darījumiem sistēmā ir iekļautas normas, kas reglamentē maksājumu pakalpojumu lietotājam labvēlīgu pierādīšanas pienākuma mehānismu. Būtībā pierādīšanas pienākums ir maksājumu pakalpojumu sniedzējam, kuram jāpierāda, ka maksājumu darījumam tika noteikts autentiskums, tas tika precīzi reģistrēts un iegrāmatots [13].

30. Praksē Direktīvas 2007/64 59. pantā paredzētā pierādīšanas sistēma ir tāda, ka tad, ja minētās direktīvas 58. pantā paredzētā paziņošana ir veikta šajā tiesību normā paredzētajā termiņā, uz maksājumu pakalpojumu sniedzēju attiecas pienākums nekavējoties atlīdzināt [neatļautā maksājumu darījuma summu] saskaņā ar šīs pašas direktīvas 60. panta 1. punktu [14].

31. Šīs direktīvas 61. pants reglamentē maksātāja atbildību konkrētajā situācijā, kad zaudējumi, kas izriet no neatļautiem darījumiem, rodas no nozaudēta, nozagta vai nelikumīgi piesavināta maksājumu instrumenta. No minētā panta 1. punkta izriet, ka maksātāja atbildība par neatļautiem darījumiem ir ierobežota, nepārsniedzot 150 EUR [15]. Tomēr maksātāja atbildība nav ierobežota, ja viņš ir rīkojies krāpnieciski vai rupjas nolaidības dēļ vai tīši nav pildījis vienu vai vairākus no 56. pantā noteiktajiem pienākumiem (tostarp pienākumu paziņot par maksājumu

[10] Šī tiesību normas attiecas arī uz "nepareiziem maksājumu darījumiem". Tā kā pamatlieta attiecas uz darījumiem, kurus maksātājs nav atļāvis, pretstatā darījumiem, kas neatbilst maksātāja norādījumiem, koncentrēšos uz neatļautu maksājumu darījumu situāciju.

[11] Apstākļi, kādos maksājumu darījums uzskatāms par neatļautu, izklāstīti Direktīvas 2007/64 54. pantā.

[12] Šajā nozīmē skat. spriedumu *CRCAM* (33. punkts).

[13] Spriedums *CRCAM* (40. punkts).

[14] Turpat.

[15] Skat. Geva, B., "The EU payment services directive: An outsider's view", *Yearbook of European Law*, 28. sēj., Nr. 1, 2009, 177.–215. lpp., 200. lpp., kur norādīts, ka ierobežotā atbildība pastāv pat tad, ja maksātājs ir rīkojies nevainojami un nav zinājis par apstākļiem, par kuriem jāpaziņo atbilstīgi Direktīvas 2007/64 56. pantam.

instrumenta nozaudēšanu, zādzību vai nelikumīgu piesavināšanos, kā arī tā neatļautu lietošanu). No 61. panta 4. punkta izriet, ka pēc tam, kad paziņots par maksājuma instrumenta nozaudēšanu, zādzību vai nelikumīgas piesavināšanās faktu, maksātājs nesedz finansiālās sekas, izņemot gadījumus, ja viņš rīkojies krāpnieciski.

2. Par maksātāja paziņošanas pienākumu savstarpējo saistību

32. No iepriekš minētā tiesiskā regulējuma izklāsta izriet, ka lietotājam ir vispārējs rūpības pienākums attiecībā uz maksājumu instrumentu. Rūpības pienākuma konkrēta izpausme ir paziņošanas pienākums [16]. Minētajam pienākumam ir centrālā vieta noteikumu par atbildību par neatļautiem darījumiem sistēmā, kalpojot par "*kritēriju*" atbildības par jebkādiem neatļautiem darījumiem sadalē starp maksātāju un pakalpojuma sniedzēju [17].

33. Var noteikt vismaz trīs situācijas, kurās lietotājam rodas paziņošanas pienākums.

34. Pirmā situācija attiecas uz gadījumu, kad lietotājam ir kļuvis zināms, ka maksājumu instruments ir nozaudēts, nozagts vai nelikumīgi piesavināts vai notikusi tā neatļauta lietošana. Šādā gadījumā Direktīvas 2007/64 56. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka maksājumu pakalpojumu lietotājam bez liekas kavēšanās jāinformē maksājumu pakalpojumu sniedzējs. Kā izriet no šīs direktīvas 57. panta 1. punkta d) apakšpunkta, lasot to tās 32. apsvēruma gaismā, šāda paziņojuma mērķis ir ļaut maksājumu pakalpojumu sniedzējam bloķēt maksājumu instrumentu un novērst tā turpmāku neatļautu lietošanu.

35. Otrā situācija attiecas uz gadījumu, kad lietotājam ir kļuvis zināms par neatļautu darījumu. Šādā gadījumā saskaņā ar minētās direktīvas 58. pantu lietotājam bez liekas kavēšanās jāinformē maksājumu pakalpojumu sniedzējs, lai saņemtu neatļauta darījuma korekciju. Šajā pantā paredzētā paziņošanas pienākuma mērķis ir ļaut maksātājam apstrīdēt neatļautos darījumus un saņemt atlīdzinājumu.

36. Ja 56. panta 1. punkta b) apakšpunktam ir *preventīva funkcija*, jo tas ļauj bloķēt maksājumu instrumentu un pasargā no neatļautu darījumu riska, tad 58. pantam galvenokārt ir *kompensējoša funkcija*, jo tas paredz saņemt atlīdzinājumu par neatļautu darījumu [18].

37. Trešā situācija attiecas uz gadījumu, kad abas iepriekš minētās situācijas notiek (gandrīz) *vienlaicīgi*. Kā Komisija pamatoti norādījusi procesuālajos rakstos un kā tas, šķiet, ir pamatlietā, neatļauts darījums var tikt veikts pēc tam, kad maksājumu instruments ir nozaudēts, nozagts vai nelikumīgi piesavināts vai notikusi tā neatļauta lietošana. Šādā situācijā no 56. panta 1. punkta b) apakšpunkta un 58. panta izrietošie paziņošanas pienākumi jāpiemēro *saskaņoti*. Lai nodrošinātu saskaņotību, jāuzskata, ka paziņošana par neatļautu darījumu (un tā apstrīdēšana)

[16] Skat. Bourguignon, C., "L'utilisateur dans la nouvelle loi sur les services de paiement: entre protection et responsabilisation", no: Jacquemin, H., Michaux, B., un Bourguignon, C., *Actualités en droit du numérique*, Anthemis, Limal, 2019, 153.–215. lpp., 206. lpp.

[17] Turpat, 207. lpp., kurā paziņošanas pienākums ir aprakstīts kā "*curseur de la répartition des responsabilités*". Tādā pašā nozīmē skat. Guimarães, M. R., un Steennot, R., "Allocation of liability in case of payment fraud: who bears the risk of innovation? A comparison of Belgian and Portuguese law in the context of PSD2", *European Review of Private Law*, Kluwer Law International, 2022, 30. sēj., Nr. 1, 29.–72. lpp., 46. lpp., kur pausts, ka "iespējamā cēloņsakarība starp [lietotāja] rīcību un neatļautiem maksājumu darījumiem beidzas ar paziņošanu".

[18] Torck, S., "Délai de contestation des opérations de paiement non autorisées: renvoi préjudiciel de la Cour de Cassation", *Revue de droit bancaire et financier*, Nr. 2, 2024, 28. komentārs.

atbilstīgi 58. pantam *ietver* 56. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzēto paziņošanu. Šādā situācijā paziņošana par neatļautu darījumu pilda gan preventīvu, gan kompensējošu funkciju un aizstāj 56. pantā paredzēto paziņošanu [19].

3. Par Direktīvas 2007/64 58. pantā paredzēto paziņošanas termiņu

38. Direktīvas 2007/64 58. pantā paredzēts, ka pienākums paziņot maksājumu pakalpojumu sniedzējam maksātājam jāizpilda noteiktā termiņā. Lai panāktu korekciju no maksājumu pakalpojumu sniedzēja, paziņošana jāveic "bez liekas kavēšanās, tiklīdz [viņš] ir uzzinājis par jebkādu neautorizētu [..] maksājumu darījumu [..] un ne vēlāk par 13 mēnešiem no debitēšanas dienas".

39. Pirmajā jautājumā izvirzītā problemātika attiecas uz to, vai paziņošana ar kavēšanos liedz maksājumu pakalpojumu lietotājam tiesības uz korekciju pat tad, ja paziņošana tiek veikta 13 mēnešu laikā no debetēšanas dienas. Atbilde uz šo jautājumu ir atkarīga no tā, vai pienākums "bez liekas kavēšanās" informēt, tiklīdz ir kļuvis zināms par neatļautu darījumu, ir atsevišķs un nošķirts nosacījums, kas piemērojams *kumulatīvi* kopā ar pienākumu paziņot 13 mēnešu laikā no debetēšanas dienas.

40. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normu, jāņem vērā ne tikai tās formulējums, bet arī tā tiesiskā regulējuma konteksts un mērķi, kurā šī norma ietverta. Viens no Savienības tiesību normas interpretācijā vērā ņemamajiem apstākļiem var būt arī tās rašanās vēsture [20].

41. Pirmām kārtām, runājot par 58. panta formulējumu, jānorāda, ka paziņojuma izdarīšanas laika nosacījumi ir saistīti ar frāzi "*un ne vēlāk par*". Šī frāze norāda, ka 58. pantā ir paredzēti divi atšķirīgi nosacījumi, kuri abi jāievēro, lai iegūtu tiesības uz korekciju.

42. Turklāt abiem laika nosacījumiem ir atšķirīgs raksturs un tvērums.

43. Runājot par paziņošanu "bez liekas kavēšanās", jānorāda, ka Direktīvā 2007/64 šis jēdziens nav definēts [21]. Kā būtībā apgalvo Francijas valdība, šo jēdzienu atkarībā no valodas versijas var interpretēt tādējādi, ka ar to tiek uzsvērts paziņošanas tūlītējais raksturs [22] vai pārāk ilgā kavēšanās [23].

[19] Turpat; Torck, S., norāda, ka uz 58. pantu balstītā apstrīdēšana aizstāj paziņošanu saskaņā ar 56. pantu, kas attiecīgo apstākļu dēļ ir kļuvusi neefektīva ("*la contestation fondée sur l'article 58 prend le relais du signalement fondé sur l'article 56, rendu inefficace par les circonstances*").

[20] Spriedums *CRCAM* (31. punkts un tajā minētā judikatūra).

[21] Francijas valdība savos apsvērumos ir sniegusi jēdziena "bez liekas kavēšanās" analīzi, ņemot vērā pienākumus, kas Komisijai vai dalībvalstīm uzlikti citos Savienības tiesību aktos. Tomēr uzskatu, ka atšķirības starp Eiropas Savienības vai dalībvalsts iestādi un privātpersonu, proti, maksātāju, izslēdz jebkādu analoģiju.

[22] Tas tā ir franču ("*sans tarder*"), holandiešu ("*onverwijld*"), vācu ("*unverzüglich*"), grieķu ("*αμελλητί*") un itāļu ("*senza indugio*") valodu versijās.

[23] Tas tā ir angļu ("*without undue delay*"), spāņu ("*sin tardanza injustificada*") un latviešu ("bez liekas kavēšanās") valodu versijās.

44. Neraugoties uz atšķirīgajām niansēm atkarībā no valodas versijas, jānorāda, ka 58. pantā nav runas par *tūlītēju* rīcību. Tas norāda uz zināmu rīcības brīvību, katrā gadījumā atsevišķi izvērtējot, vai maksātājs ir rīkojies pietiekami ātri. Tādējādi maksātājam, ņemot vērā apstākļus, jārīkojas pēc iespējas ātrāk. Katrā ziņā nevar uzskatīt, ka maksātājs ir kavējies, ja viņam faktiski nav bijis zināms par notikumu, no kura izriet neatļautais darījums [24].

45. Minēto interpretāciju apstiprina Direktīvas 2007/64 31. apsvērums, kurā noteikts, ka maksājumu pakalpojumu lietotājam "pēc iespējas ātrāk" būtu jāinformē maksājumu pakalpojumu sniedzējs par jebkādu apgalvotu neatļautu maksājumu darījumu apstrīdēšanu.

46. Ņemot vērā 31. apsvērumu, jēdziens "bez liekas kavēšanās" jāsaprot kā prasība maksājumu pakalpojumu lietotājam rīkoties *ātri*, un tas jāizvērtē, kā to būtībā ir norādījusi Komisija, *ņemot vērā apstākļus*.

47. Nepieciešamība ņemt vērā katra gadījuma apstākļus norāda – kā būtībā apgalvo Čehijas valdība –, ka prasība paziņot "bez liekas kavēšanās" ir *subjektīva* prasība. Tās subjektīvais raksturs izriet arī no tās sākuma punkta – uzzināšanas par neatļautu darījumu.

48. Pretēji šim subjektīvajam laika nosacījumam, prasība, ka paziņošana jāveic ne vēlāk kā 13 mēnešus no debetēšanas dienas, ir objektīvs nosacījums. Proti, 13 mēnešu termiņu var objektīvi noteikt un tas nav atkarīgs no lietas apstākļiem. Turklāt datums, kurā sākas 13 mēnešu termiņš, nav atkarīgs no apstākļa, vai maksātājam ir kļuvis zināms par neatļautu darījumu (kas turklāt varētu būt grūti nosakāms) [25], bet gan no debetēšanas dienas.

49. Tiesa spriedumā *CRCAM* ir precizējusi, ka 13 mēnešu termiņš ir "maksimālais termiņš", kurā jāveic paziņošana [26]. Lietotājs, kurš nav paziņojis savam maksājumu pakalpojumu sniedzējam par neatļautu darījumu šajā termiņā, nevar izvirzīt prasījumus par šī pakalpojumu sniedzēja atbildību, tostarp pamatojoties uz vispārējām tiesībām, un tātad nevar saņemt šī neatļautā darījuma atlīdzinājumu [27]. Kā apgalvo *Veracash*, 13 mēnešu termiņš ir "galīgais termiņš" ("*délai butoir*"), kurā jāveic paziņošana.

50. No iepriekš minētā izriet, ka pienākums paziņot "bez liekas kavēšanās" atšķiras no pienākuma paziņot 13 mēnešu termiņā. To, ka maksājumu pakalpojumu lietotājs nav paziņojis "bez liekas kavēšanās", tiklīdz viņš ir uzzinājis par neatļautu darījumu, nevar vienkārši "kompensēt" ar paziņošanu, kas veicama 13 mēnešu laikā no debetēšanas dienas.

51. Otrām kārtām, Direktīvas 2007/64 58. panta sistēmiskā interpretācija apstiprina šīs normas gramatisko interpretāciju.

52. Tiesa spriedumā *CRCAM* nosprieda, ka 58. pantā, uz kuru ir atsauce šīs direktīvas 60. panta 1. punktā, maksājumu pakalpojumu lietotājam ir noteikts vispārīgs paziņošanas pienākums [28]. Kā norādīju iepriekš [29], šim pienākumam ir centrālā vieta noteikumu par atbildību par neatļautiem

[24] Skat. Storck, M., u.c., *Code Monétaire et Financier. Annoté et commenté*, 14. izdevums, Dalloz, Parīze, 2024, 170. lpp., un Hennard, G., "Loi sur les services de paiement: l'exécution des opérations de paiement – Responsabilités en cas d'inexécution ou d'exécution incorrecte des opérations de paiement", no: *Betalingsdiensten/Services de paiement*, 1. izd., Intersentia, Brisele, 2011, 137.–194. lpp., 172. lpp.

[25] Skat. Guimarães, M. R., un Steennot, R., minēts iepriekš 17. zemsvītras piezīmē, 48. lpp.

[26] Šajā nozīmē skat. spriedumu *CRCAM* (38. un 50. punkts).

[27] Spriedums *CRCAM* (36. punkts).

[28] Turpat, 33. punkts.

[29] Skat. šo secinājumu 32. punktu.

darījumiem sistēmā. Pieņemot, ka maksātājs var nogaidīt 13 mēnešus pirms apstrīdēt darījumu, par kuru viņš ir uzzinājis, tiek vājināta pienākuma paziņot "bez liekas kavēšanās" efektivitāte. Konkrētajā situācijā, kad neatļauts darījums ir noticis tādēļ, ka maksājumu instruments ir nozaudēts, nozagts vai nelikumīgi piesavināts, kavēšanās paziņot par šo darījumu novilcina maksājumu pakalpojumu sniedzēja pasākumu veikšanu saskaņā ar Direktīvas 2007/64 57. panta 1. punkta d) apakšpunktu. Turklāt kavēšanās paziņot par neatļautiem darījumiem, par kuriem maksātājs ir uzzinājis, novilcina maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildības iestāšanos saskaņā ar šīs direktīvas 60. pantu. Tādējādi, kā būtībā norādījusi Komisija, kavēšanās paziņot par neatļautiem darījumiem, par kuriem maksātājam ir kļuvis zināms, apdraud arī minētās direktīvas 57. panta 1. punkta d) apakšpunkta un 60. panta mērķus.

53. Trešām kārtām, Direktīvas 2007/64 58. panta teleoloģiskā interpretācija apstiprina šīs tiesību normas gramatisko un sistēmisko interpretāciju. Konkrētajā situācijā, kad ar neatļautu darījumu saistītie zaudējumi rodas nozaudēta, nozagta vai nelikumīgi piesavināta maksājumu instrumenta dēļ, kavēšanās ar paziņošanu liedz maksājumu pakalpojumu sniedzējam veikt tūlītējus pasākumus un palielina neatļautu darījumu risku. Tādējādi nepamatota kavēšanās informēt maksājumu pakalpojumu sniedzēju apdraud paziņojuma izdarīšanas preventīvo mērķi [30].

54. Turklāt, kā Komisija būtībā ir norādījusi, interpretācija, saskaņā ar kuru maksātājs ir tiesīgs panākt korekciju pat tad, ja nav izdevies paziņot bez liekas kavēšanās, apdraud tiesisko drošību un maksājumu pakalpojumu sniedzēja un maksājumu pakalpojumu lietotāja interešu līdzsvaru.

55. Ceturtām kārtām, Direktīvas 2007/64 priekšvēsture apstiprina interpretāciju, kas izriet no šīs direktīvas 58. panta gramatiskās, sistēmiskās un teleoloģiskās interpretācijas.

56. No sagatavošanas darbiem izriet, ka sākotnējā priekšlikumā Komisijas direktīvai [31] nebija paredzēts tāds maksimālais termiņš kā Direktīvas 2007/64 58. pantā noteiktais, kurš tika ieviests likumdošanas procesā [32]. Tomēr vienota 13 mēnešu termiņa ieviešanas mērķis nebija aizstāt pienākumu paziņot bez liekas kavēšanās. Kā Tiesa norādījusi spriedumā *CRCAM*, drīz vien kļuva skaidrs, ka šāds termiņš jāievieš, lai nodrošinātu tiesisko drošību šo pakalpojumu lietotājam un to sniedzējam [33]. Paredzot maksimālo 13 mēnešu termiņu, tiek nodrošināts, ka noteiktā paziņošanas termiņa beigās maksājuma darījumam ir galīgs raksturs [34]. Tomēr mērķis nodrošināt, ka darījums kļūst galīgs, neietekmē atsevišķo lietotāja pienākumu paziņot bez liekas kavēšanās.

57. No tā izriet, ka maksājumu pakalpojumu lietotājam jāievēro abi Direktīvas 2007/64 58. pantā paredzētie nosacījumi. Tas neskar šīs direktīvas 61. panta 2. punkta piemērošanu, kas reglamentē maksātāja atbildību gadījumā, ja zaudējumi saistībā ar neatļautu darījumu rodas tostarp tādēļ, ka rupjas nolaidības dēļ vai tīši nav paziņots par maksājumu instrumenta nozaudēšanu, zādzību vai nelikumīgu piesavināšanos, un tas ir otrā prejudiciālā jautājuma priekšmets.

[30] Skat. šo secinājumu 34. un 36. punktu.

[31] Kopienas Lisabonas programmas ieviešana: Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū un par Direktīvas 97/7/EK, 2000/12/EK un 2002/65/EK grozīšanu (COM(2005) 603, galīgā redakcija).

[32] Skat. ģenerāladvokāta H. Saugmandsgora Ēes [*H. Saugmandsgaard Øe*] secinājumus lietā *CRCAM* (C-337/20, EU:C:2021:564, 44.–46. punkts).

[33] Spriedums *CRCAM* (48. punkts).

[34] Turpat, 49. punkts.

58. Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, Direktīvas 2007/64 58. pants, lasot to kopsakarā ar tās 56., 60. un 61. pantu, jāinterpretē tādējādi, ka maksātājam principā tiek liegtas tiesības uz neatļauta darījuma summas atlīdzinājumu, ja par šo darījumu viņš ir kavējies paziņot maksājumu pakalpojumu sniedzējam, lai gan viņš to ir izdarījis 13 mēnešu laikā no darījuma debetēšanas dienas. Tas neskar šīs direktīvas 61. panta 2. punkta piemērošanu.

B. Par otro jautājumu

59. Lai gan otrajā jautājumā iesniedzējtiesa nav minējusi konkrētu Direktīvas 2007/64 normu, tomēr no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka tā lūdz interpretēt šīs direktīvas 61. panta 2. punktu, lasot to kopsakarā ar tās 56. panta 1. punkta b) apakšpunktu. Turklāt otrais jautājums ir uzdots gadījumam, ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša.

60. Tādējādi ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2007/64 61. panta 2. punkts, lasot to kopsakarā ar tās 56. panta 1. punkta b) apakšpunktu, jāinterpretē tādējādi, ka tādu zaudējumu gadījumā, kas saistīti ar neatļautu darījumu, kurš izriet no nozaudēta, nozagta vai nelikumīgi piesavināta maksājumu instrumenta vai tā neatļautas lietošanas, maksātājam tiek liegtas tiesības uz atlīdzinājumu tikai tad, ja viņš par to maksājumu pakalpojumu sniedzējam nav paziņojis rupjas nolaidības dēļ vai tīši.

61. Direktīvas 2007/64 61. pantā ir paredzētas konkrētas tiesību normas, kas piemērojamas noteikumiem par atbildību situācijā, kad zaudējumi saistībā ar neatļautu darījumu rodas nozaudēta, nozagta vai nelikumīgi piesavināta maksājumu instrumenta dēļ[35]. Konkrētāk – no minētās direktīvas 61. panta 2. punkta, lasot to kopsakarā ar tās 56. panta 1. punkta b) apakšpunktu, izriet, ka maksātājs sedz visus zaudējumus saistībā ar jebkādiem neatļautiem darījumiem, ja tādi radušies, viņam – tostarp rupjas nolaidības dēļ vai tīši – nepaziņojot maksājumu pakalpojumu sniedzējam par to, ka maksājumu instruments ir nozaudēts, nozagts vai nelikumīgi piesavināts vai notikusi tā neatļauta lietošana.

62. Minētajā 61. panta 2. punktā nav skaidras atsauces uz 58. pantā paredzēto paziņošanas pienākumu. Tomēr, kā norādīts iepriekš[36], atkarībā no situācijas un notikumu gaitas, ja neatļauts darījums veikts nozaudēta, nozagta vai nelikumīgi piesavināta maksājumu instrumenta dēļ, 58. pantā paredzētā paziņošana par neatļautu darījumu ietver paziņošanu, kas veicama atbilstīgi 56. panta 1. punkta b) apakšpunktam. Šādos gadījumos, lai nodrošinātu 61. panta 2. punkta, 56. panta 1. punkta b) apakšpunkta un 58. panta saskaņotu interpretāciju, 58. pantā noteiktā paziņošana jāveic, ievērojot 61. panta 2. punktā paredzētos nosacījumus.

63. Tādējādi maksātājam tiek liegtas tiesības uz atlīdzinājumu, ja viņš "rupjas nolaidības dēļ vai tīši" nav paziņojis par neatļautu darījumu, kas veikts pēc tam, kad maksājumu instruments ir nozaudēts, nozagts vai nelikumīgi piesavināts.

64. No Direktīvas 2007/64 33. apsvēruma izriet: lai izvērtētu, cik rupja nolaidība ir pieļauta, būtu jāņem vērā visi apstākļi. Šajā apsvērumā paredzēts, ka pierādījumus par varbūtēju rupju nolaidību un tās pakāpi vajadzētu izvērtēt saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

[35] Skat. šo secinājumu 31. punktu.

[36] Šo secinājumu 37. punkts.

65. Lai gan neuzmanības jēdziens ietver darbību vai bezdarbību, kura izdarīta bez nodoma un kuras rezultātā atbildīgā persona nav ievērojusi rūpības pienākumu, jēdziens "rupja neuzmanība" jāsaprot kā šāda rūpības pienākuma *nepārprotama* neievērošana [37]. Direktīva 2015/2366 – lai arī tā nav piemērojama pamatlietā – apstiprina šādu jēdziena "rupja nolaidība" interpretāciju. Tās 72. apsvērumā paredzēts, ka "ar rupju neuzmanību būtu jāsaprot vairāk nekā tikai neuzmanība, proti, uzvedība, kas norāda uz ievērojamu nevērību".

66. Katrā ziņā no Direktīvas 2007/64 59. panta 2. punkta izriet, ka tas vien, ka ir notikusi maksājuma instrumenta lietošana, pats par sevi nav pietiekami, lai pierādītu, ka maksātājs ir rīkojies krāpnieciski vai rupjas nolaidības dēļ vai tīši nav pildījis vienu vai vairākus tās 56. pantā paredzētos pienākumus.

67. Attiecīgi Direktīvas 2007/64 61. panta 2. punkta izpratnē nebūs pietiekami tikai ar rūpības pienākuma neievērošanu vai "vienkāršu nolaidību", kā to formulē Komisija, lai maksātājam tiktu liegts atlīdzinājums [38]. Tādējādi, kā pamatoti norādījusi iesniedzējtiesa, ar 61. panta 2. punktu "netiek sodīti" visi paziņošanas kavējumi neatkarīgi no apstākļiem un maksātāja rīcības. Tikai tādas kavēšanās ar paziņošanu dēļ, kas ir bijusi tīša vai radusies maksātāja rupjas nolaidības dēļ, tiek zaudētas tiesības uz atlīdzinājumu.

68. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, Direktīvas 2007/64 61. panta 2. punkts, lasot to kopsakarā ar tās 56. panta 1. punkta b) apakšpunktu, jāinterpretē tādējādi, ka tādu zaudējumu gadījumā, kas saistīti ar neatļautu darījumu, kurš izriet no nozaudēta, nozagta vai nelikumīgi piesavināta maksājumu instrumenta vai tā neatļautas lietošanas, maksātājam tiek liegtas tiesības uz atlīdzinājumu tikai tad, ja viņš par to maksājumu pakalpojumu sniedzējam nav paziņojis rupjas nolaidības dēļ vai tīši.

C. Par trešo jautājumu

69. Lai gan trešajā jautājumā iesniedzējtiesa nav minējusi konkrētu Direktīvas 2007/64 normu, tomēr no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka tā lūdz interpretēt šīs direktīvas 61. panta 2. punktu un konkrētāk – to neatļauto darījumu apjomu, par kuriem risku uzņemas maksātājs. Turklāt trešais jautājums ir uzdots gadījumam, ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša.

70. Tādējādi ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2007/64 61. panta 2. punkts jāinterpretē tādējādi, ka zaudējumu gadījumā, kas radušies saistībā ar neatļautiem darījumiem, par kuriem maksātājs rupjas nolaidības dēļ vai tīši ir paziņojis novēloti, šim maksātājam tiek liegtas tiesības uz atlīdzinājumu par visiem neatļautajiem darījumiem vai tikai tiem darījumiem, kurus būtu bijis iespējams novērst, ja būtu paziņots bez kavēšanās.

71. Šajā ziņā saskaņā ar iepriekš minēto pastāvīgo judikatūru [39], interpretējot Savienības tiesību normu, jāņem vērā ne tikai tās formulējums, bet arī tā tiesiskā regulējuma konteksts un mērķi, kurā šī norma ietverta.

[37] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 3. jūnijs, *Intertanko* u.c. (C-308/06, EU:C:2008:312, 75. un 76. punkts).

[38] Skat. Guimarães, M. R., un Steennot R., minēts iepriekš 17. zemsvītras piezīmē, 50. lpp., kurā norādīti valsts judikatūras piemēri.

[39] Šo secinājumu 40. punkts.

72. Pirmām kārtām, runājot par Direktīvas 2007/64 61. panta 2. punkta formulējumu, šajā tiesību normā ir noteikts, ka maksātājam jāsedz "visi zaudējumi saistībā ar jebkādiem neatļautiem maksājumu darījumiem", ja tādi radušies, viņam rupjas nolaidības dēļ vai tīši nepildot savu paziņošanas pienākumu. No vienas puses, šķiet, ka jēdzieni "*visi zaudējumi*" un "*jebkādi neatļauti maksājumu darījumi*" norāda, ka to darījumu apjoms, attiecībā uz kuriem maksātājs nepilda savus pienākumus, jāinterpretē plaši. Nav nošķirti darījumi, no kuriem būtu bijis iespējams izvairīties, no tiem darījumiem, no kuriem nebūtu bijis iespējams izvairīties, ja paziņošana būtu veikta savlaicīgi.

73. No otras puses, formulējums "zaudējumus [..] radušies" norāda uz cēloņsakarību starp zaudējumiem un tā maksātāja rīcību, kuram tie "radušies", tostarp neveicot paziņošanu. Šo cēloņsakarības prasību varētu interpretēt, kā to būtībā apgalvo Komisija, kā norādi, ka tiek segti tikai tie zaudējumi, kas radušies saistībā ar darījumiem, kurus būtu bijis iespējams novērst ar savlaicīgu paziņošanu.

74. Tomēr uzskatu, ka Direktīvas 2007/64 61. panta 2. punkta konteksts un mērķis norāda, ka maksātājs sedz visus zaudējumus saistībā ar visiem neatļautajiem darījumiem, ja viņš rupjas nolaidības dēļ vai tīši nav par tiem paziņojis.

75. Otrām kārtām, runājot par šīs normas kontekstu vispirms jāatgādina, ka maksātāja neierobežotā atbildība ir atkarīga no tā, ka viņš rīkojies krāpnieciski vai rupjas nolaidības dēļ vai tīši nav izpildījis vienu vai vairākus no Direktīvas 2007/64 56. pantā noteiktajiem pienākumiem. No šīs tiesību normas izriet, ka šādai rīcībai ir jārada sekas maksātājam, proti, tiek zaudētas tiesības uz atlīdzinājumu.

76. Vēl, kā jau esmu norādījusi [40], jāmin, ka paziņošanas pienākumam ir centrālā vieta noteikumu par atbildību par neatļautiem darījumiem sistēmā. It īpaši gadījumos, kad apstrīdētais darījums ir noticis maksājumu instrumenta neatļautas lietošanas rezultātā, paziņojumam ir preventīva funkcija, kas ļauj maksājumu pakalpojumu sniedzējam bloķēt maksājumu instrumentu un samazināt neatļautu maksājumu darījumu risku. Noteikumi par atbildību par šādiem neatļautiem darījumiem balstās uz pieņēmumu, ka *no tiem būtu bijis iespējams izvairīties*, savlaicīgi veicot paziņošanu. Tiesību uz atlīdzinājumu nolūkā izšķirt divas darījumu kategorijas, proti, darījumus, no kuriem būtu bijis iespējams izvairīties, un darījumus, no kuriem nebūtu bijis iespējams izvairīties, būtu pretēji atbildības sistēmas loģikai.

77. Trešām kārtām, šo secinājumu apstiprina Direktīvas 2007/64 61. panta 2. punkta mērķis un tiesiskais regulējums, kurā šī norma ietverta. Noteikumi par atbildību par neatļautiem darījumiem, kas radušies maksājumu instrumenta nozaudēšanas, zādzības vai tā neatļautas lietošanas dēļ, tiecas līdzsvarot maksātāja un maksājumu pakalpojumu sniedzēja intereses. Līgumslēdzēju pušu interešu līdzsvarošanai būtu pretrunā tas, ja atbildības apjoms tiktu sašaurināts tā, ka tas attiektos tikai uz daļu no neatļautajiem darījumiem. Tas arī apdraudētu mērķi mudināt maksātāju bez liekas kavēšanās informēt maksājumu pakalpojumu sniedzēju.

78. Ņemot vērā iepriekš minēto, uzskatu, ka Direktīvas 2007/64 61. panta 2. punkts jāinterpretē tādējādi, ka zaudējumu gadījumā, kas radušies saistībā ar neatļautiem darījumiem, par kuriem maksātājs rupjas nolaidības dēļ vai tīši ir paziņojis novēloti, maksātājam tiek liegtas tiesības uz atlīdzinājumu attiecībā uz visiem neatļautajiem darījumiem, nevis tikai tiem darījumiem, kurus būtu bijis iespējams novērst, ja paziņošana nebūtu notikusi ar kavēšanos.

[40] Šo secinājumu 32. un 52. punkts.

V. Secinājumi

79. Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Cour de cassation* (Kasācijas tiesa, Francija) uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2007/64/EK (2007. gada 13. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 97/7/EK, 2002/65/EK, 2005/60/EK un 2006/48/EK un atceļ Direktīvu 97/5/EK, 58. pants, lasot to kopsakarā ar tās 56., 60. un 61. pantu,

   jāinterpretē tādējādi, ka maksātājam principā tiek liegtas tiesības uz neatļauta darījuma summas atlīdzinājumu, ja par šo darījumu viņš ir kavējies paziņot maksājumu pakalpojumu sniedzējam, lai gan viņš to ir izdarījis 13 mēnešu laikā no darījuma debetēšanas dienas. Tas neskar Direktīvas 2007/64 61. panta 2. punkta piemērošanu.

2) Direktīvas 2007/64 61. panta 2. punkts, lasot to kopsakarā ar tās 56. panta 1. punkta b) apakšpunktu,

   jāinterpretē tādējādi, ka tādu zaudējumu gadījumā, kas saistīti ar neatļautu darījumu, kurš izriet no nozaudēta, nozagta vai nelikumīgi piesavināta maksājumu instrumenta vai tā neatļautas lietošanas, maksātājam tiek liegtas tiesības uz atlīdzinājumu tikai tad, ja viņš par to maksājumu pakalpojumu sniedzējam nav paziņojis rupjas nolaidības dēļ vai tīši.

3) Direktīvas 2007/64 61. panta 2. punkts

   jāinterpretē tādējādi, ka zaudējumu gadījumā, kas radušies saistībā ar neatļautiem darījumiem, par kuriem maksātājs rupjas nolaidības dēļ vai tīši ir paziņojis novēloti, maksātājam tiek liegtas tiesības uz atlīdzinājumu attiecībā uz visiem neatļautajiem darījumiem, nevis tikai tiem darījumiem, kurus būtu bijis iespējams novērst, ja paziņošana nebūtu notikusi ar kavēšanos.